

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
	Advocați	400 Lei pe 1 an
	Magistrați	300 Lei pe 1 an
	Un număr simplu	20 Lei
	Un număr dublu	50 Lei
	Un număr vechi	55 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adife. Telefon 630

S U M A R U L :

1. Răspuns „Criticei unei Critici” de *Dr. I. Tolciu*
avocat din Cluj.
2. Discuțiuni în jurul legii flagrantelor delictive de *Dr. Nistor*
Procuror Trib. Cluj.
3. Despre instituținea „Instanței Minorilor” de *Carol Nesselrode*
Jud. Trib. Oradea-Mare.
4. Unificarea lucrărilor în instanțele și grefele judecătorești în Ardeal de *C. T. Vior.*
5. Jurispr. Trib. Oradea-Mare cu o adnotare (filie) de *G. Decan*
Jud. Trib. Oradea-Mare.
6. Rezumate de Jurisprudențe Stabile de Instanțele judecătorești din Ardeal.

Răspuns „Criticei unei critici”

În numărul 8 dela 15 Octombrie 1925 al acestei reviste în articolul cu titlul „Critica unei critici”, dl A. M. — (probabil inițialele numelui autorului) — încearcă să anihileze efectul unui modest comentariu, în care subsemnatul am analizat concluziunile unei sentințe a Curții de Apel din Timișoara, comentariu apărut în numărul dela 15 Mai 1925.

„Critica unei critici” în urma stilului neobișnuit în literatura noastră juridică, vădește supărarea autorului, pentru faptul, că s'a aflat cineva care a culezat să fie de părerea Tribunalului Caransebeș și nu de aceea a Curții de Apel Timișoara. Îl asigur pe dl A. M., că comentariul din chestiune n'a avut intenția să supere pe nimeni, n'a avut nici pretenția unei opere savante, ci a fost o modestă și simplă contribuție la publicistica noastră juridică, întemeindu-se bineînțeles pe libertatea exprimării opiniunilor.

Sunt de părerea, că această libertate de opinie nu trebuie să fie suprimată ori îngredită nici prin ironii, nici prin bagatelizări, iar

discuțiunile juridice trebuie să fie îmbrăcate în stil academic, urban și literar, chiar și atunci când acelea au caracter de polemici.

Următoarea propoziție introductivă din comentariul cu pricina: „vom da deci numai atențiune secundară chestiunii de fapt și vom examina la lumina normelor de drept pozitiv îndeosebi chestiunile principiale de drept, soluționate de Curte pe baza, unor considerațiuni diametral opuse soluției dată de instanța de apel”, dl A. M. pe o coloană întregă vrea să o prezinte ca lipsită de logică și intervertește tot sensul ei. Îmi permit o mică explicație. Mie mi-a căzut în mână sentința Curții de Apel Timișoara, care nu preciza în toate amănuntele starea faptică și nu amintea decât în treacăt motivele Tribunalului Caransebeș, ca instanță de apel. Eu necunoscând bine starea faptică, mi-am propus numai examinarea chestiunilor de drept, cărora Curtea de Apel ca instanță de reviziune le-a dat o soluție cu totul opusă celei dată de Tribunal ca instanță de apel și pe baza unor considerațiuni iarăș opuse celor acceptate de Tribunal. Deci aveam în fața mea două puncte de vedere diametral opuse și atunci am studiat instituția comunității de avere familiară din confiniul bănățean, — care era chestia de drept în speță —, în mână cu legile cari au reglementat această instituție, precum și consultând motivavea acelor legi și jurisprudența, toate acestea formând dreptul pozitiv, care a alimentat considerațiunile din acel comentariu și mi-au inspirat o opinie contrară punctului de vedere din sentința Curții de Apel. Acest fapt, a îndemnat pe dl A. M. să mi

impute, că „ce rost mai avea adnotarea dacă nu era opusă hotărârei dată de Curte?” Citi torul obiectiv va judeca, dacă propoziția mea este lipsită de logică sau dl A. M. a înțeles-o greșit, și dacă un comentariu trebuie necondiționat să aprobe într-o sentință criticată?

Dl A. M. s'a supărat și pentru faptul, că comentariul din chestie a vrut să aibă aparență de seriozitate, și D-sa pentru [ca să dovedească că Curtea de Apel este infailibilă, citează mai multe decizii ale Curții maghiare din Budapesta și aduce în sprijinul său și pe eminentul jurist dr G. Plopu. — Ei bine toate aceste citațiuni confirmă chiar punctul meu de vedere. Și iată pentru ce: — Teza ce am examinat eu a fost chestiunea pusă de Curte textual: „*Chestiunea juridică de rezolvat este, dacă prin această radiere Ivanescu a devenit proprietar exclusiv al acestui imobil și dacă a putut să dispună de el după bunul său plac, sau nu*”. Și Curtea a rezolvat chestiunea de sus în mod negativ spunând textual:

„*Curtea de Apel, — în contrarietate cu instanțele inferioare, — e de convingerea, că prin radiere nu s'a stins dreptul de proprietate al copiilor asupra porțiunilor avute în comunie și stabilite lor prin partajul confirmat de autoritățile în drept, și Marian Ivănescu, tatăl lor, nu dispunea liber de partea lor*”.

Mie mi s'a părut la prima citire, că principiul în forma în care a fost enunțat de Curte este în contradicție cu natura dreptului de proprietate și cu dezvoltarea istorică a instituției comunității familiare de avere bănească. N'am criticat soluția Curții de Apel în raport cu speța, — căci, cum am spus, starea faptică nu o cunoșteam îndeajuns, — ci m'am mărghinit numai la examinarea „chestiunii juridice” pusă de Curte.

Intenția legiuitorului a fost „desființarea treptată a instituției comunității de avere și trecerea proprietății legale la forma de proprietate liberă” precum însuși legiuitorul o spune în motivarea proiectului legii 12:1898.

Era deci la prima vedere nelogic, ca atunci când coproprietatea era desființată expres prin lege, vechii coproprietari totuși să mai fie *prioritari!* Art. 25 din legea 24:1885 spune textual că „*porțiunea copiilor ca membri ai comuniei trece în proprietatea tatălui*” și a pus numai restricțiunea, că copiii, foști coproprietari să aibă drept de moștenire exclusiv asupra acestei averi, și pentru ca acest drept exclusiv să fie garantat și față de terțele persoane de bună credință, s'a prevăzut și înscrierea lui în cartea funduară. Dar tot odată dispune același articol, că „*descendenților chemați la moștenirea legală li se va cuveni dreptul de succesiune fără considerare la împrejurarea dacă au fost membri îndreptățiți ai comuniei sau nu*”.

Odată intrat în vigoare acest text de lege este absurd a susține, că copiii cărora numai dreptul de succesiune li s'a rezervat, totuși au rămas coproprietari! Dacă așa este, atunci cum poate un proprietar să moștenească în propria avere?! Si cum se poate explica dreptul *descendenților* cari nu erau în comunie, de a moșteni după tatăl lor din fostul comunie? Dacă membrii (copiii) din comunie, au rămas proprietari și pe mai departe descendenții tatălui nu pot moșteni din partea altor descendenți, adică a fraților încă în viață. — Este adevărat, că foștilor membri în comunie li s'a rezervat oarecare privilegiu asupra fostului comunie deoparte în forma exclusivității dreptului de succesiune, pe de altă parte prin întabularea acestui drept în cartea funduară. Inșă acest drept a fost paralizat deja în anul 1885 prin dreptul de succesiune al celorlalți descendenți — membri în comunie — (precum am văzut mai sus) iar după anul 1898 — prin radierea din cartea funduară, dreptul *exclusiv* la succesiune a devenit iluzoriu, tatăl căpătând astfel libertatea de a dispune asupra fostului comunie, proprietatea sa. — Chestiunea bunei sau relei credințe a terțelor persoane, cari câștigă dela capul familiei, se ține pe altă foaie și este reglementată de dreptul comun (De ex. nici în dreptul comun nu se poate testa porțiunea legitimă!), ea nu atinge în

principiu dreptul de dispunere al capului de familie.

Nici nu se poate concepe ca o persoană care nu este introdusă în cartea funduară ca proprietar să fie totuși considerată ca proprietar de drept (Este iarăși altă chestie de ex. uzucapiunea în afară de c. fund).

Dreptul de succesiune exclusiv a rămas deci garantat de lege numai față terțele persoane de reacredință și astfel a devenit problematic, depinzând de rezultatul stării faptice. — Drept aceea am afirmat în comentarul meu că „în speța Curții poate fi vorba de reaua credință a achizitorului. Pârâții dacă au știut că reclamantele au avut drept exclusiv de succesiune în averea din litigiu (1/7—1/7 parte) nu au putut câștiga dreptul de proprietate asupra părții din averea la care se referă dreptul de succesiune“. Dl A. M. nu a citit așa se vede, acest pasagiu, căci dacă îl citea nu ar fi devenit așa de supărat pentru părerea mea, pe care o vede „diametral opusă“ față de aceea a Curții de Apel(?).

Prin urmare formula juridică nu poate fi alta decât aceea fixată de mine, și anume: Capul familiei a devenit proprietarul exclusiv al fostului comunion de avere, copiilor ca foști membri în acest comunion rămânându-le numai dreptul de succesiune cu caracter de exclusivitate limitată de dreptul de succesiune al altor descendenți cari nu erau membri în comunion.

Acest principiu îl confirmă toate sentințele Curiei reproduse de dl A. M. și chiar și dl consilier Plopu. Iată textul sentinței Curiale reprodus de dl A. M.: „Asupra averii tatălui și părții copiilor lui, derivată din *comunionul de avere și predată în proprietatea tatălui* cu prilejul comunității de casă numai acești copii, sau ceice se vor naște ulterior, eventual urmașii acestora au drept exclusiv la *succesiune*, etc.“ (Hot. principiară Nr. 2558—1908 din 28 Ian. 1908). Exact același principiu ce am susținut eu! Dl Plopu asemenea vorbește numai de *dreptul de ereditate* al copiilor. Nicăiri nici un cuvânt nu confirmă teza Curții de Apel Timișoara, că „*prin radiarea comunității din cartea funduară nu s'a stins drep-*

tu de proprietate“ al copiilor! Toată eroarea Curții pare a proveni din confuzia ce face între dreptul de proprietate și dreptul de moștenire, pe care le acumulează în una și aceeași concepție. Astfel redactorul sentinței vorbește despre „*dreptul de proprietate respective dreptul de moștenire*“ (vezi motivele sentinței alineat 14), „*dreptul de proprietate sau de succesiune*“ (alineat 15), „*dreptul de proprietate respective succesiune*“ (alineat 17), etc.

Să-mi arate dl A. M. vre-o sentință a Curiei din Budapesta unde dreptul de proprietate este conectat prin „*respective și „sau“*“ cu dreptul de succesiune!

Prin relevarea părții politice a instituției comunionului de avere bănățeană am vrut să arăt numai principiul economic-național, care l-a călăuzit pe legiuitorul maghiar să desființeze această instituție de drept civil, care apăra averea familiilor românești, și această constatare iarăși nu are de a face cu speța Curții de Apel. Ea privește numai dezvoltarea istorică a comunității de avere familiară militară română din confiniul bănățean de pe vremuri și concluziile mele în această privință sunt verificate de întreaga politică economică a fostului regim maghiar față de naționalități.

După aceste necesare lămuriri cred, că dl A. M. este pe deplin convins, că nu este bine a pune patimă în discuțiile juridice și a face chestie de ambiție din o chestie de drept.

Dr. Ioachim Tolciu

Discuțiuni în jurul legii flagrantelor delictive

Înainte de a intra în miezul chestiunii, voi semnaliza pe scurt cazul întâmplat la Tribunalul Cluj, care este de remarcă de oarece conține câteva chestiuni principiale nelămurite, dela data punerii în aplicare a procedurii penale române, 1 Septembrie 1925.

Cazul este următorul:

În cursul lunii Octombrie, Triajul Cluj, trimite Parchetului Cluj o minoră, care fiind prinsă vagabondând, în oraș, fără nici o ocupațiune, urma să fie judecată de Tribunal în baza legii vagabondajului. În ședința dela Tribunal, acuzata declară că ea era angajată la soția lui B. F. în calitate de servitoare timp mai îndelungat și avea de scop numai să ascundă înaintea Poliției adevărata stare de fapt, că ea era

prostituată clandestină, angajată de soția lui B. F. în condițiunea că nu primește nici o leafă, ci ajutată de stăpâna ei care va aduce musafiri, va fi la dispoziția musafirilor spre a coabita cu ei, iar din venitul obținut jumătate va da stăpânei, iar restul va putea să-l rețină pentru sine. Totodată mai declară în ședință că și acum mai sunt angajate 2 fete în aceleași condițiuni la fosta sa stăpână.

Procurorul prezent la ședință luând act de această declarație, cere transpunerea dosarului la Parchet, ceea ce s'a și făcut, și încă în aceeași zi însoțit încă de 2 ofițeri de poliție judiciară, merg la fața locului unde stabilesc starea de fapt, întocmai după cum a fost predată la Tribunal, și după facerea cercetărilor convenite, se emite mandatul de arestare în baza art. 2 din legea flagrantelor delict, și se dă în judecată pe B. F. pentru crima de proxenetism, faptă prevăzută de art. 45 Nov. Pen. calificată și pedepsită de art. 45 pct. 3 și 46 al. 2 și 3 și 47 Nov. Pen. A doua zi ajunge cazul spre judecare la Tribunal, când după îndeplinirea procedurii legale, Tribunalul pronunță următoarea:

Deciziune Nr. 5945—1925

Față de soția lui B. F. anulează mandatul de arestare a Parch. Trib. Cluj în baza art. 6 al. 1 legei micului Parchet și totodată transpune pe acuzata B. F. cu dosarul la Jud. de Instrucția pentru a proceda pe mai departe, de oarece fapta cuprinde elementele crimei de proxenetism, care se califică conf. art. 45 pct. 4. Nov. Pen. și se pedepsește în baza art. 46 alin. 2. Nov. Pen. cu temniță grea, prin urmare cazul prezent nu se judecă conform art. 2 a legei micului Parchet, ci conform Procedurii Pen.

Totodată dispunem menținerea în arest preventiv a acuzatei II. (Preș. Bohățel Al.)

Natural că Ministerul Public a declarat ape contra acestui decis atât ce privește aplicarea legii flagrantelor delict, cât mai ales ordonarea instrucției din partea Tribunalului, ca instanță de judecată. Acuzata de asemenea a înaintat apel pentru ca să fie pusă pe picior liber.

Dosarul cauzei, din neștiință a fost înaintat din partea președintelui completului, Camerei de Acuzare de pe lângă Curtea de Apel, care și-a declinat competența. În fine după multe peripeții a ajuns la Curtea de Apel, ca instanță de judecată unde s'a adus următoarea:

Incheiere Nr. P. 3541-3—1935

În baza art. 379 al. 4. Pr. pen. respinge apelul procurorului, admite apelul acuzatei, și ordonă punerea ei imediat în libertate.

Motive:

Din examinarea lucrărilor Curtea constată că afacerea prezentă nu este dintre acelea cari urmează să se judece după legea instrucției, și judecarea

flagrantelor delict, de oarece în primul loc fapta nu s'a comis în ziua constatării sale, sau în prezua acestei constatări, iar în al doilea loc infracțiunea nu este din acelea cari după lege se pedepsește cu pedeapsă corecțională (art. 45 al. 4. C. p.)

În consecință lipsind faptei ambele elemente cerute de legea micului Parchet prin art. 1. (definiția) și art. 2 din lege, Tribunalul bine a decis că afacerea trebuie a fi judecată după dreptul comun; astfel procurorul negăsindu-se în cadrul legii relative la instruirea și judecarea infracțiunilor flagrant-delict nu putea emite mandatul de arestare și conf. art. 6. din aceea lege Tribunalul în mod legal l'a anulat.

Având în vedere că în ce privește apelul vătămătei acuzate, Curtea constată că Tribunalul greșit a ordonat deținerea în prevenție a acuzatei, de oarece anulând mandatul de arestare, deținerea nu era bazată pe o dispoziție legală, căci art. 150 Pr. p. este abrogat de noua lege, iar disp. art. 330 Pr. p. nu se pot aplica, de oarece Tribunalul n'a judecat în fond, cauza, și nici nu se găsește în situația prevăzută de acest articol.

În consecință apelul acuzatei s'a găsit fondat și Curtea a trebuit să-l admită și să ordone eliberarea ei imediată.

Având în vedere că referitor la dispozițiunea prin care Tribunalul a dispus înaintarea dosarului la Judecătoria de Instrucție, deși instrucțiunea n-ar fi necesară față cu împrejurarea că acuzata și-a recunoscut complect fapta în conformitate cu rezultatul primelor cercetări, totuși aceea parte a deciziunii Tribunalului a trebuit menținută nefiind atacată.

Aceasta fiind starea de fapt în urma părerilor contrare a diferitelor instanțe, se nasc următoarele întrebări cari trebuiesc lămurite în principiu:

1. Dacă legea flagrantelor delict în general se poate aplica în Ardeal.

2. Dacă în speță se poate aplica și care este principiul călăuzitor referitor la aplicarea aceste legi?

3. Dacă instanța de judecată poate ordona instrucția?

4. Dacă art. 330 Pr. p. se poate aplica de instanța de judecată, atunci când a refuzat să judece afacerea în fond?

I.

Prin articolii 311 și 314 din legea de organizare judecătorească, dispozițiunile Procedurii Penale Române relative la atribuțiunile Ministerului Public s'au extins cu începere dela 1 Septembrie 1925 și în Ardeal. Legea micului parchet, care se poate considera ca parte integrantă din procedura penală română — deși nu există text categoric în acest înțeles — totuși trebuie considerată ca extinsă pe cale de raționament cu atât mai vărtos, că în puterea ei exercită Ministerul Public atribuțiunile necesitate în cazurile flagrantelor delict. Aplicarea pe cale de ra-

ționament este sprijinită și pe împrejurarea că și înainte de data prev. de art. 314—315 din legea de organizare judecătorească prin legi speciale, cum sunt: legea chiriiilor, legea speculei, legea liniștei publice, de asemenea s'a extins această lege pe teritoriul Ardealului.

Această convingere o am când citesc și expunerea de motive a legiuitorului unde se spune următoarele:

„Pe când membrii Parchetelor din vechiul regat, au pe lângă calitatea de membri ai Ministerului Public și pe aceia de ofițeri de Poliție Judiciară, cu dreptul de a constata infracțiunile, în provinciile alipite ei nu au decât strict atribuțiunile de membri ai Ministerului Public. Din această cauză procurorii din Ardeal nu au dreptul de a constata personal nici o infracțiune, chiar când s-ar comite în fața lor“, mai departe alt pasaj: *Experiențe de fiecare zi accentuează că în vechiul regat unde procurorul are și atribuțiunea de ofițer al Poliției Judiciare, fiind chiar șeful ei acțiunea de apărare este mai eficace mai promptă decât aceia din teritoriile alipite.*

În textul expunerii de motive vorbindu-se și de infracțiunile comise în fața procurorului cari sunt fără îndoială flagrant delict, ne spune că în baza procedurii nouă, extinsă în Ardeal, apărarea societății pe lângă că este mai eficace, este și mai promptă. Sub cuvântul prompt, legiuitorul de sigur că a înțeles judecarea delictului, așa după cum o prevede legea micului parchet, de oarece după procedura penală maghiară, procurorul putea asista și da directive la cercetării astfel nu puteau să obvină greșeli mai grave atribuite neprăgătirei juridice a ofițerilor cu poliția judiciară, și în consecință cuvântul prompt ne putându-se referi la lipsa de temeinicie a cercetărilor, probabil se referă numai la lipsa de temeinicie cercetărilor, în fond, a delictului de către Instanța Judecătorească.

În expunerea de motive se vedește și intenția legiuitorului de a inestra cu aceleași drepturi pe toți procurorii din țară, în consecință dacă s-ar admite în principiu că în lipsa de text de lege categoric, legea micului parchet nu este extinsă în Ardeal, procurorul din Ardeal ar fi pus în inferioritatea față de colegul din vechiul regat, și astfel scopul urmărit de legiuitor ar deveni nerealizat.

II.

În speță fiind vorba de crima de proxenetism se naște întâi întrebarea dacă legea discutată se poate aplica numai în cazul delictelor declarate de atari de codul penal maghiar, ori și în cazuri de crime. În vechiul regat, chestiunea este lămurită întrucât crimele se judecă de Curtea cu Juri, și se pedepsesc cu pedeapsă criminală, iar delicturile se judecă de Tribunale ori Judecătorii și se pedepsesc cu pede-

apsă corecțională, daci legea flagrantelor delict conform art. 1 și 2 nu se aplică decât în cazuri de delict. Va trebui deci să se aducă în armonie principiile fundamentale ale celor două coduri, și așa să se stabilească, prin analogie, dacă crimele cualificate de atari de codul penal maghiar numai atunci se consideră de crime, în caz de flagrant delict când ar urma să se aplice legea micului parchet, dacă judecarea lor este dată prin art. 15 și 16 a legii XXXIV din 1897 Curșilor cu Juri, căci dacă nu se face această distincție, atunci nu este iluzoriu, scopul urmărit de legea micului parchet, pentru că așa nici furtul săvârșit și descoperit în flagrant delict dacă se cualifică după oricare punct al art. 336 din c. p. maghiar chiar dacă ar fi valoarea numai 1 leu, nu s-ar putea judeca conform legii micului Parchet din simplul motiv că este crimă, și pedeapsa ce se prevede este reclusiunea ori temnița grea, și nu pedeapsă corecțională. Confuzia tribunalului în speță provine de acolo, că pedeapsa corecțională din codul penal maghiar, deși precum am spus mai sus în vechiul regat distincția se face după competență, și nu după genul pedepsei. Ca să putem aduce în armonie deosebirile de cualificare ale infracțiunilor, când este vorba de aplicarea legii micului parchet trebuie să primim cualificarea codului penal român conform căruia orice infracțiune descoperită în flagrant independent de genul pedepsei ce i se prescrie, se va putea judeca după prevederile art. 2 a legii micului parchet, dacă infracțiunea nu este trimisă prin art. 15 și 16 a legii XXXIV din 1897 în competența Curșilor cu Juri.

Admițând în acest sens interpretarea art. 2 a legii micului Parchet, urmează că și proxenetismul chiar dacă se ia cualificarea și pedeapsa prev. în art 45 și 46 Nov. Pen. nefiind de competența materială a Curșilor cu Juri se poate judeca conform legii micului parchet, în consecință și deciziunea discutată a tribunalului este nemotivată și se bazează numai pe o interpretare nerațională a textului de legea invocat în deciziune.

Trecând mai departe la cazul din speță, vreau să arăt că și incheerea Curții de apel prin care se stabilește că nu este cazul flagrantului delict nu este juridică. În primul rând pentru că proxenetismul fiind o fracțiune continuă, se săvârșește din partea delictului nu numai atunci când procură din interes personal pentru altul vre-o femeie onestă, în scop de coabitare în afară de căsătorie, ci în tot timpul câtă vreme femeia stă în serviciul delictentei, angajată în scopul coabitării, pe urma căreia delictenta poate avea vre-un interes material, cu atât mai vârtos, că în orice moment dacă se anunță vre-un musafir, lezata trebuie să stea la dispoziția lui, în scop de coabitare, și așa infracțiunea începută în momentul angajării lezatei, durează până când lezata ori de bună

voe ori prin intermediul autorităților este salvată de consecințele grave ale acestei infracțiuni.

În al doilea rând nu pot aproba încheierea Curței pentru că dacă a-și admite aceasta, ar însemna că numai atunci ar fi cazul flagrantului delict dacă eu, ca organ de cercetare a-și fi persoana pentru care delicvența procură femeia lezată, în scop de coabitare, și înainte de a mă folosi de favorul ce mi se asigură de delicvență, pentru o sumă oarecare, a-și proceda la cercetarea cazului în urma plângerei lezatei, ori în cazul al doilea când eu a-și fi prezent la tocmeala delicvenței cu o terță persoană, în scopul arătat mai sus.

Dacă excludem aceste două posibilități, nevoșimile ajungem la concluziunea că în cazul când admitem principiul stabilit de Curte, infracțiunea proxenetismului nu se poate comite în flagrant delict. În cazul din speță însă infracțiunea fiind descoperită în timpul când delicvența ținea angajate 2 fete în scopul fixat de art. 43 Nov. Pen. infracțiunea descoperită trebuie considerată flagrant delict și admitând principiul stabilit referitor la aplicarea legii micului parchet — în sensul după cum se aplică acesta în vachiul regat — urmează că se poate judeca conf. art. 2 a legii flagrantelor delictelor cu toate că genul pedepsei ar fi reclusiunea ori temnița grea.

III. Cluj / Central University

Chestiunea dacă instanța de judecare poate ori nu ordona instrucția este lămnrită în capitolele despre atribuțiunile Ministerului Public și a judecătorului de Instrucție, din procedura penală române, unde se fixează principiul că procurorul este suveran peste acțiunea publică, și este lăsat la aprecierea lui chestiunea, dacă este ori nu cazul, de a se propune judecătorului de instrucție ordonarea Instrucției. Acesta la rândul său este obligat să ordone instrucția. Instanța de judecată dacă crede că cauza nu este pe deplin lămurită, n'are decât să fixeze un nou termen de judecată la care să ordone administrarea probelor pe cari le crede necesare, și nici de cum să-și asume unele drepturi cari sunt date în atribuțiunile altor autorități, fie chiar coordonate. Așa dar concluziunea mea în această materie este, că deciziunea tribunalului n'a fost juridică mai ales în cazul din speță când delicvența și-a recunoscut complect vinovăția, întocmai după rezultatul primelor cercetări.

IV.

În ce privește aplicarea art. 350 Pr. p. maghiară, atunci când tribunalul a refuzat judecarea în fond, a cauzei, pe motivele arătate mai sus, este indiscutabilă greșală, pentru că art. 350 Pr. p. conform textului din alin. 3 se poate aplica, când s'a judecat afacerea în fond și pronunțându-se o sentință gravă uste de temut că cel condamnat ar fugi, atunci tribunalul poate menține deținerea prealabilă ori închi-

soarea preventivă, iar pe acuzatul aflat în libertate îl poate pune în arest prealabilă ori închisoare preventivă. În cazul din speță însă tribunalul pe lângă că a refuzat să judece afacerea în fond, a anulat și mandatul de arestare, în consecință deciziunea tribunalului nu numai că este greșită dar este și neconsecvență.

Procuror: Dr. Nistor,
Parchetul Cluj.

Despre instituțiunea instanței minorilor

Înainte de unificarea legislațiunii în materie penală, ne simțim datori să facem o recenziune despre funcționarea instanței minorilor, care în Transilvania a fost organizată prin legea VII. din anul 1913.

Ne vom sili a explica pe scurt evoluția acestei instituțiuni, a dovedi necesitatea ei de existență în prezent și păstrarea ei pentru viitor.

I.

În ce privește trecutul acestei instituțiuni e fără îndoială că America stă în frunte prin instituțiunile ei de ocrotire, și prin disciplinarea copiilor, unde au și fost aplicate prima oară dispozițiuni mai corecte, mai bune și mai folositoare pentru reprimarea infracțiunilor comise de infractorii minori.

America a experimentat cu succes dispozițiunile ocrotitoare și de protejare a minorilor, — stabilind ca principiu fundamental că infractorii minori au nevoie de o educație, prin care trebuie deprinși la o muncă creatoare, căci numai prin diligența lor pot doveni oameni folositori și cinstiți ai Societății.

Principiul aceasta asigură pe deoparte un mijloc de apărare, contra infractorilor minori, pentru înlăturarea crimelor eventuale, pentru viitor, de altă parte, fața de clasele nefericite se face o operă înaltă filantropică și culturală.

Așa dară în America chemerea cea mare a ocrotirii copiilor și a dreptului penal este privită în primul rând din punct de vedere al educației și economicei politice din care urmează, că ocrotirea copiilor și a infractorilor minori, are o importanță enormă în înțelesul ei criminal, politic, pedagogic, economic național și mai presus de toate în senz sociologic.

Putem să stabilim că nizuința de mai multe decenii a mișcării protecțiunii copiilor a triumfat atunci, când Statul Illinois prin legea sa, votată la 21 Aprilie 1899 a înființat o instanță independentă, sub numirea de „Instanță a copiilor, adică a minorilor“.

Prin crearea acestei instituțiuni, copiii și adolescenții părăsiți, neglijați și delicvenți, sunt patronați de Stat.

Menirea instanței minorilor este: a înlătura cazurile penale ale minorilor și a aplica fața de ei dispozițiunile necesare, Judecătorul prin dispozițiunea sa, nu aplică o pedeapsa de răsbunere ci se silește să culeagă prin metoda aplicată de un părinte bun, mijlocul educător principal pentru mântuirea minorului și scoaterea lui din imoralitate.

Din punct de vedere al dreptului penal, însemnătatea instanței minorilor, nu constă numai în așezarea ei într'o clădire separată — nici în designarea judecătorilor speciali, ori în desbatere separată

— ci în deosebi, constă în acea, că pentru mântuirea morală a tuturor minorilor (părăsiți și delievenți) periclitați, s'a înfăptuit o instanța centrală, inzeestrată cu întreagă atribuțiune judecătorească înțunind și o activitate judecătorească penală și tutelară.

Insemnata de drept material a instanței minorilor, este că s'a extins tratamentul sprijinitor și părintesc asupra minorilor infractori, de la o vârstă între 12—18 ani. Deci s'a ridicat limita copilăriei în tratamentul dreptului penal la 18 ani, astfel că a scos pe minori de sub normele ordinare de drept penal.

Minorul dacă a comis vre-o crimă, nu se califică de criminal și nu poate fi pedepsit cu o pedeapsă stabilă pentru cei majori, ci trebuie luat sub educație și îngrijire morală ca un copil neglijat în educație ori chiar părăsit cu totul.

Cu toate că instanța minorilor — ca fiecare instituțiune nouă — în primii ani de funcționare a fost primită cu împotrivire, cu neîncredere și dispreț toluși în anul 1910 dintre statele Americii, 41 de State au puțința în legea lor *instituțiunea instanței minorilor*.

Numai din rezultatele izvorite din coprius de traiu a instanței minorilor, putem se vedea că aceasta instituțiune nouă și-a început influența sa cuceritoare în statele Europene.

În Anglia, Franța, Italia, Olandia, Dania, Austria, Belgia, Ungaria ba încă și în Germania, — care fața de instituțiunile străine era foarte conservativă — s'a pus în aplicare în ultimii ani prin ordonanțe, că cauzele minorilor să fie desbătute separat și de un judecător special, nizuind pretutindeni să se valideze acel principiu că minorii în decursul procedurii și eventual sub durata pedepsei privative de libertate să fie separați de acuzații și condamneții majori.

E fapt că instituția în Europa este numai „incercare modestă“ dar toluși e o simptomă de încurajare căci opiniunea generală Europeană nu se ferește să primească instituțiunea nouă și e gata a primi pentru minorii părăsiți, scăzuți și infractori sistemul procedurii de urmărire și patronare, scotându-i de sub regulele de drept penal material și formal stabilite pentru criminalii majori.

I.

În ce privește funcționarea în prezent a instanței minorilor din Transilvania, cari sunt organizate prin legea VII. din anul 1913 și reglementate prin ordonanța No. 56.000/1913 Min. Just. putem să schițăm următoarele principii ca bază fundamentală:

Pe lângă fiecare Tribunal cu autoritate penală este formată o instanță pentru minori. Competința instanței minorilor e extinsă pe teritoriul Tribunalului respectiv.

Instanța judecă ca judecătorie singulară, și își pronunța hotărârile cu indicarea „Tribunalul ca instanța minorilor“.

Primpreședintele Curții de Apel delegă la fiecare instanță un judecător, dintre judecătorii Tribunalului pe lângă care s'a format instanța. Delegație este pe 3 ani însă poate fi repetată.

Unde e necesar, — din cauza numărului mare al cauzelor se poate delega și mai mulți judecători.

Judecătorul delegat la minori nu poate fi ocupat cu alte lucruri peste atribuțiunile sale, numai cu aprobarea Primpreședintelui Curții de Apel.

În competența instanței minorilor cade cu ex-

cepțiunea cauzelor specificate în art. 56 din legea VII. 1913:

1) cauzele penale ale minorilor (art. 16 și 17 din legea XXXVI. anul 1908) cari au comis o infracțiune, care în senzul art. 15—18 din legea XXXVI. anul 1897 cade în competența Curților cu jurași, Tribunalurilor și judecătorilor.

2) contravențiunile minorilor specificate în art. 62, 63, 66—68 și 70 din Cpc. adică în caz de vagabondaj și cerșetorie.

3) cauzele de contravențiuni a minorilor, cari au fost înaintați din partea autorităților polițienești, dacă această autoritate crede necesar, ca minorul să fie așezat într'un institut corector.

4) cauzele de contravențiuni a părinților, a tutorilor, a curatorilor și inspectorilor, cari au lăsat pe minori să vagabondeze ori să cerșească, precum și delictele și contravențiunile săvârșite contra minorilor ori copiilor, cari sunt sub îngrijirea ori supravegherea lor, delictele însă numai atunci, dacă ele nu întrec competența judecătoriei de ocol.

Judecătorii minorilor iau dispozițiunile necesare în interesul copiilor, cari înainte de ar fi împlinit 12 ani comit vre-o infracțiune, — mai departe în cazurile urgente iau toate dispozițiunile de apărare și protecție în interesul minorilor, cari în mediul lor sunt espuși și periclitați la o corupțiune morală, ori au decăzut în imoralitate și n'au împlinit încă etate de 18 ani.

Conform art. 56 din legea menționată Tribunalul ordinar va proceda în cauzele minorilor:

1) dacă inculpatul a comis infracțiunea prin presă împlinind etatea de 15 ani.

2) dacă inculpatul este acuzat și cu o infracțiune pe care a săvârșit-o după ce a împlinit etatea de 18 ani și faptul se ține de competența Tribunalului ordinar.

3) dacă minorul este acuzat cu o infracțiune pentru care legea stabilește pedeapsă cu moarte, ori pedeapsa muncii silnice și dacă minorul a împlinit etatea de 15 ani.

Pe lângă instanța minorilor, pentru susținerea acțiunii publice șeful parchetului delegă un procuror.

Dacă minorul n'are apărător și s'ar crede necesară o apărare atunci instanța delegă un apărător dintre advocați sau stagiar.

Ministerul de Justiție numește pe lângă instanța minorilor, funcționarii de patronaj cari procedează conform îndrumărilor judecătorului.

Misiunea funcționarului de patronaj sunt în general:

1) Procură studiul mediului ambiant.

2) Este prezent la desbaterea cauzelor minorilor și acolo îndeplinește dispozițiunile judecătoriei cari au de scop apărarea minorilor vinovați.

3) Dacă trebuie să se îngrijească de așezarea provizorie a minorului, sau trebuie condus într'un institut de corecțiune, în închisoare, în azil de copii de stat sau în institut de apărarea minorilor, sau în alt loc, procedează totdeauna conform dispozițiilor judecătoriei.

4) În baza încredințării date de către judecătoric, conlucrează în executarea dispozițiilor de apărare și prevenție îndeplinește controlul asupra minorilor puși sub supraveghere casnică sau lăsași spre incercare.

5) În baza delegației dela autoritatea de supra-

veghere, supraveghează purtarea minorilor așezați spre încercare la sediu și a acelor lăsați în libertate condiționată și despre aceasta face raport autorității de supraveghere.

6) Controlează dacă patronii delegați își exercită regulat supravegherea asupra minorilor și după necesitate le dă sprijinul în activitatea lor, dacă observa abateri face raport judecătorului minorilor.

7) Dacă este informat în orice mod, că vre-un minor în mediul său este expus pericolului de deprăvare sau demoralizare și în interesul copilului sau minorului trebuie să se ia măsuri face raport judecătorului minorilor.

8) În fiecare caz când este necesară instalarea minorului încredințat protecției sale, în institut de corecțiune, educațiune într'un azil de copil de Stat, în institutul vre-unei societăți sau în alt loc potrivit, face pașii necesarii în aceasta direcție.

Funcționarul de patronaj face însemnări precize despre experiențele câștigate în procedura sa, pe cari le pot vedea membrii judecătoriei sau parchetului dar acestea nu e permis a le comunica străinilor. Cele aflate ajunse la cunoștința sa în decursul procedurii sale, este obligat a le păstra ca secret oficios și despre acelea poate da lămuriri străinilor numai la îndrumarea judecătoriei.

Membrii activi ai unei societăți de patronaj, sau de ocrotire a copiilor precum și alte persoane cari sunt aplicate a îndeplini pe lângă instanța minorilor, o funcție de patron au tot aceleași drepturi și datorii ca și funcționarii de patronaj.

Funcționarul de patronaj și patronul în îndeplinirea atribuțiunii sale e considerat ca agent al autorității (art. 5 din legea XL/1914).

Pentru fete poate fi designată numai o femeie ca patron, exceptând pe reprezentantul legal și rudele apropiate ale ei.

Dacă cauza minorului este într'o strânsă legătură cu cauza majorului, atunci cauza minorului trebuie separată. Dacă separarea nu se poate face, atunci în urma propunerii procurorului, instanța poate se adereze ca minorul să fie judecat împreună cu majorul.

Despre punerea în curs a procedurii, trebuie avizată și Sedria orfanală competentă.

Fiecare minor, care este bănuț cu o infracțiunea prescrisă în art. 3 din legea amintită, trebuie denunțat la instanța minorilor. Denunțul făcut la o alta autoritate trebuie transpus instanței minorilor. Instanța comunică pe cale scurtă, denunțul cu procurorul minorilor însă ia dispozițiunile cari nu pot fi amânate și până atunci până când procurorul își înaintează propunerea sa.

Cercetarea prealabilă în urma propunerii procurorului ori acuzatorului privat, va fi ordonată de judecătorul minorului care de regulă conduce această cercetare prin intervenirea autorităților și organelor polițienești.

În procedura prealabilă, fără privire la gravitatea infracțiunii judecătorul minorilor are tot aceleași drepturi ca judecătorul de instrucție în baza procedurii penale.

Autoritatea polițienească în cauzele penale a minorilor, fără îndrumarea instanței, poate îndeplini numai acele acte, cari nu sufăr amânare.

Instanța minorilor ordonă și execută și dispozițiunile necesare de apărare și de protejare.

Instanța poate să lasă pe minorul sub îngrijirea aceluia în a căror societate a trăit:

Minorii conduși și prinși trebuie imediat aduși înaintea instanței minorilor. Dacă minorul nu poate fi imediat înaintat instanței, atunci poliția ori judecătorul ordinară poală să țină sub pază pe minor.

O astfel de ținere sub pază nu poate să treacă peste 48 de ore.

Judecătorul poate să ordone punerea sub pază a minorului în localurile închisoarei, dacă etatea minorului deprăvarea morală sau natura periculoasă a acestuia ar necesita-o, sau pentru că nici în comună, nici în apropiere nu se găsește o persoană aptă, o societate ori instituțiune pentru îngrijirea minorului. Durata ținerei sub pază de regulă nu poate trece peste 15 zile. În cazuri mai grave Senatul minorilor, poate prelungi paza minorilor în urma propunerii procurorului cu 1—1 luna de zile.

Minorul trebuie ținut sub pază separat de infractorii majori și trebuie ocupat cu lucru.

Fața de minori nu poate fi ordonat nici deținerea prealabilă, nici închisoare de instrucție.

După sosirea concluziunilor procurorului și dacă instanța vede că cauza s'ar putea rezolva fără a se stabili vinovația minorului, și dacă nu ține de necesară aplicarea unei pedepsei, atunci fără vre-o desbateri formală aduce o deciziune luând următoarele dispozițiuni:

1) minorul să fie ținut sub supraveghere domiciliară sau să fie supus unei pedepsei disciplinare domiciliare ori școlare.

2) minorul să fie lăsat pentru încercare.

3) minorul să fie pus sub pază supravegheată într'un local al instanței și pe un timp de 3—12 ore fără a da minorului alimente.

4) poate sista procedura dacă fapta e mică.

Instanța poate să ia aceste dispozițiuni necesare în interesul dezvoltării intelectuale și morale a minorului și când acuza s'a refuzat ori s'a renunțat precum și în cazurile revocării propunerii private.

Desbaterile penale ale minorilor trebuie separate de desbaterile majorilor, astfel ca minorii să nu aibă ocazie să se întâlnească cu acuzații majori.

În lipsa procurorului și acuzatului nu poate fi ținută nici desbaterea formală, nici nu să poată aduce vre-o deciziune definitivă.

La desbatere trebuie clarificat pe lângă starea faptică motivele cari au determinat pe minor la comiterea infracțiunii, mai departe că în interesul minorului ce fel de dispozițiuni ar fi necesare cu privire la purtarea și dezvoltarea lui morală.

În acest scop trebuie stabilită cu precizie circumstanțele din cari s-ar putea constata care este individualitatea, gradul dezvoltării mintale și morale precum și viața minorului.

Procurorul e dator să declare cari sunt acele dispozițiuni pe care le crede necesare în interesul minorului. În acest sens se poate declara și apărătorul, repr. legal și părinții minorului, precum și patronul și funcționarul de patronaj.

Instanța minorilor în cauze penale ale acestora va decide cu una dintre următoarele hotărâri finale:

1. Cu sentință dacă s'a ordonat muștrarea față de minor, închisoare corecțională, închisoare de stat, închisoare polițienească, ori amendă, precum și dacă-l achită pe aceasta.

2. Cu deciziune dacă a ordonat educația corectivă sau sistează procedura.

Dintre dispozițiunile amintite cea mai mare importanță o are a) lăsare pentru încercare și b) educația corectivă.

În cazul lăsării pentru încercare instanța în deciziune va denumi persoana, instituțiunea sau societatea înordonă cu supravegherea minorului mai departe și locul unde minorul trebuie să se întrețină.

Judecătorul minorilor sarcinată lăsarea pentru încercare, iar minorul stă sub supravegherea judecătorului minorilor pe durata timpului de încercare.

Supravegherea să exercită direct prin judecător și prin funcționarii de patronaj cari sunt dator să procedeze conform îndrumării judecătorului.

Dacă minorul își schimbă domiciliul ori îl părăsește fără permisiunea patronului său, sau se ivește vre-o circumstanță care necesită o dispozițiune judecătorească, această împrejurare trebuie comunicată imediat judecătorului minorilor.

Educația corectivă se ordonă atunci, când minorul în mediul său unde a trăit, a fost expus pericolului de corupție, a pornit spre decadere morală, ori în interesul dezvoltării mintale și morale a minorului este necesitatea de o creștere mai severă.

Instanța ordonă educație corectivă pe un timp nedeterminat însă aceasta nu poate trece peste etatea de 21 ani împliniți ai minorului.

Minorul care a stat sub educație corectivă în institut cel puțin un an și se pare complet îndreptat poate fi eliberat spre încercare pe timp de 2 ani. Dacă timpul de încercare a expirat, iar minorul nu a comis nici o faptă rea, liberarea e definitivă. În caz contrar, minorul va fi internat din nou în institut corector dacă n'a împlinit 21 ani.

Dacă față de minor e necesară o dispozițiune mai severă, instanța pentru faptul care s-ar pedepsi cu munca silnică, cu reclusiune ori închisoare corecțională va aplica o pedeapsă cu închisoare.

Inchisoarea corecțională și închisoarea de stat se va stabili pe un timp determinat.

Durata cea mai scurtă a închisoarei corecționalei este 15 zile, iar cea mai lungă e 15 ani.

Durata cea mai mică a închisoarei de stat este o zi și cea mai lungă e 2 ani.

Pedeapsa închisoarei de durată mai lungă de o lună, va fi executată în închisoarea minorilor din Cluj, iar cea mai mică de 1 lună în închisoare ordinară însă în celulă privată.

III.

În cele de mai sus am relatat mai scurt esența legii minorilor, a cărei chemare este ocrotirea și disciplinarea minorilor infractori.

Nu se poate discuta scopurile nobile și înalte pe cari le aveau Statele atunci când au adoptat principiile stabilite prima dată, în statul Illinois, prin crearea instituțiunii instanței minorilor.

Legiuitorul, care din prevedere și înțelepciune face legi bune pentru apărarea societății, trebuie să aibă grijă și despre executarea lor fidelă. Căci perfecțiunea unei legi conste în executarea ei.

Chiar pentru aceasta nu e nevoie să dovedim necesitatea legii instanței minorilor, a cărei menținere e de dorit și este în interesul Statului, cu atât mai vădit că și legiuitorul român prin legea pentru protecțiunea copiilor din 4 Iulie 1921 a adoptat

sistemul American în parte, atunci când dispune că copiii mai mici de 18 ani, cari vagabondează, cerșesc ori exercită meserii nepotrivite, să fie puși la dispoziția „Asistenței Sociale“ și internați în școlile de îndreptare pentru minori, în scopul de a-i face folositori societății.

Dacă legea pentru protecțiunea copiilor are de scop îndreptarea acelor minori cari n'au valră și în lipsa iubirii părintești sunt siliți să vagabondeze, nu putem să trecem nesimțitori nici pe lângă acei minori cari tot în lipsă de valră caldă și iubire părintească au decăzut în imoralitate și în lipsă de educație au comis infracțiunea.

Educarea minorilor și obicinuirea lor la muncă creatoare va aduce rezultatele dorite, dacă vom scoate pe minorii infractori din mediul lor stricat și prin dispozițiuni legale îi vom feri de infractorii majori, dacă nu închidem minorii de 12—18 ani cu criminalii care anterior au șezut în închisoare ani de zile. Numai prin adoptarea sistemului American vom ajunge ca minorii să fie educați în moravuri bune și să devină folositori societății.

După observările noastre putem să stabilim că între infractorii minori, cari au fost așezați într'un mediu bun și moral, 95% s'au corijat, și numai circa 5% este numărul celor neîndreptați necorijibili.

Ar fi un fapt condamabil, dacă am menținea un sistem după care infractorii minori ar fi închiși și pe mai de parte în comun și într'un local cu criminalii majori, înlesnind astfel deprăvarea lor. Prin sistemul de nesepararea minorilor infractori de criminalii majori, nu vom avea nici o speranță ca numărul delicvenților minori să scadă.

Lupta societății creatoare în contra criminalității va avea rezultat numai dacă primim și menținem sistemul specificat mai sus.

Art. 7 din legea de organizare judecătorească în care se stabilește compunerea și funcționarea tribunalelor, cu 1 Ian. 1926 nu amintește nimic despre delegațiunea judecătorului minorilor.

Nu voim să credem că aceasta omisiune s'ar fi făcut cu intențiune ci se poate să fie numai o greșală de redacție și nu voința de a anula și a nimici o instituțiune care în decurs de 12 ani, — decând a început să funcționeze în Transilvania — a contribuit cu rezultate frumoase la ocrotirea și disciplinarea minorilor decăzuți în imoralitate.

Sistarea instanței minorilor nu s'ar putea face nici din motivul că în art. 137 al. 2. din Constituțiune s'a stabilit că până la revizuirea diferitelor legi existente în diferitele părți ale Statului român, ele rămân în vigoare.

Văzând că în Transilvania este în vigoare codul penal din anul 1878 (legea V.) și Novela penală (legea XXXVI din anul 1908).

Văzând, că Novela penală (art. 15—31) din Transilvania stabilește o procedură specială și pedepse aplicabile numai infractorilor minori cari se deosebesc esențial de pedepsele aplicabile criminalilor majori.

Pentru aceasta, e incontestabil că instanțele minorilor vor rămânea în vigoare și își vor continua misiunea lor înaltă și pe mai departe până la unificarea Codului penal român.

Suntem convingși că noul cod penal român unificat va admite în totul principiile specificate mai sus cu atât mai vădit, căci azi când moravurile sunt

aşa de decăzute când părinţi din cauza necazurilor şi preocupărilor materiale, n'au posibilitatea de a se îngriji cu o mai mare băgare de seamă de educarea copiilor lor, când minorii mai ales în oraşe au alătea ocazii să se depraveze în asemenea împrejurări, recunoscând datorita societăţii, trebuie să luăm faţă de minorii uşuratici o dispoziţiune practică de educare.

Prin dispoziţiunile aplicate faţă de infractorii minori vom face posibilă corijarea lor, cari prin aceasta vor deveni nu numai membrii folositori a Societăţii ci şi fii fideli ai patriei, care trebuie să se îngrijească o avea cât mai mulţi membri religioşi, buni, morali şi muncitori.

Carol Nesselrodé,

Judecător Tribunalul Oradea-Mare.

Nota. Publicăm articolul de mai sus cu gândul de a vedea importanţa instituţiei minorilor, schiţată cu pricepere de autor, tocmai acum când Onor. Consiliu legislativ din Bucureşti are atâta nevoe de material de consultare. Nu putem să nu ne referim şi la lipsa ori cărei dispoziţii din legea ex-linsă privilegiate la cercetarea şi instruirea infracţiunilor conform *Procedurii penale române* în vigoare şi în Ardeal dela 1 Sept. 1925 ce priveşte pe minori. Dispoziţiunile privilegiate pe aceştia credem că rămân cele cuprinse în legile maghiare menţionate deci în vigoare.

Red.

Unificarea lucrărilor în instanţele şi greşele judecătoreşti în Ardeal

În preajma viitorului an, când se introduce în mod imperativ şi obligator, *secţiunile* şi în tribunalele şi Curţile de Apel din Ardeal, găsem de datorita mea de a scoate în relief şi a semnala celor în drept, unele chestiuni, cari au fost prea uşor tratate, iar altele chiar neglijate şi ignorate.

„La timpuri noi, oameni noi“ este o zicătoare cu care se inuugurează etapele şi epocile mai importante din viaţa unui popor, unei instituţiuni, unei organizaţiuni, etc.

Introducându-se noua lege de organizare judecătorească pe întreg teritoriul României, cred că în mod logic şi firesc nu se mai pot aplica regulamentele vechilor legiuri abrogate, căci a admite aceasta, înseamnă vorba lui Caragiale „a modifica, dar a nu schimba nimic.“

Fără a se jigni şi fără a se viola sau încălca legile fundamentale (codul civil, comercial şi penal cu procedurile lor) se poate făuri — din experienţa şi priceperea şefilor de instanţe şi conducătorilor de cancelarii — mijlocul cel mai practic şi cel mai folositor de a se lucra în birouri, cu atât mai mult cu cât statul român şi-a avut felul său caracteristic de a lucra în cancelarie, cum şi felul său de corespondenţă, care s'a identificat cu însuşi firea personalului birocratic. Acestui fel de a se lucra corespondenţa se datoreşte toate lucrările efectuate în decursul anilor, cu întreagă lor literatură birocratică.

În biourile instanţelor judecătoreşti, dela cea mai simplă rezoluţie până la cea mai savantă lucrare judecătorească, se constată un caracter special al acestor fel de lucrări, propriu firei şi sufletului românesc, care caracter s'a înlipărit şi se găseşte în întreagă literatură juridică românească.

Cred, că este de demintatea fiecărui român, cum şi de datorie fiecărui magistrat sau funcţionar judecătorească din Ardeal, ca să introducă şi să adopte în totul, stilul curat românesc, cum şi formele până

în cele mai mici amănunte, specifice birocratismului românesc, care stil se constată că este clar, concis şi precis, fără multă vorbărie şi fără inversare de fraze.

Înrând în al 7-lea an, de când aceste teritorii sau alipit *Patriei Mume*, cred că nu ne mai este permis a lucra încă după calapodul şi spiritul foştilor stăpănituri, tradus numai în româneşte (căci aşa cum se lucrează azi, se lucrează în *ungureşte*, dar tradus în româneşte) şi nu cred s'ar găsi cineva, care să mai persiste în acest fel de a lucra, sau care să apere şi să pretindă ca şi pentru viitor să se lucreze tot astfel. Dacă pentru primele timpuri ale preluării *imperului român*, acest fel de a lucra era nu numai salutar, dar însemna şi un progres destul de mare, astăzi această epocă de tranziţie a trecut şi a persista în ea înseamnă a nu ne simţi în stare de progres şi nici a nu avea mândria naţională şi dorinţa de o cât mai grabnică unificare.

Cu noile *secţiuni* la Tribunalele şi Curţi, trebuie să se prevadă în viitorul buget şi posturile corespunzătoare pentru: registratori, arhivari, impiegaşi, etc., pe lângă greşierul şi ajutoarele de greşierul şi ajutoarele de greşă ale fiecărei secţiuni. Ne aflăm deci într'o nouă epocă, sau după cum am zis mai sus „*timpuri noi*“, şi pentru a preîntâmpina aceste *timpuri noi*, trebuie să avem şi „*oameni noi*“, adică personalul greşier să fie pregătit şi perfect conştient şi cunoscător al sarcinei ce li-se împune de a crea drum nou, în ogorul lucrărilor judecătoreşti şi a semăna slovă curat românească pe acest ogor.

Ca orice început şi acest lucru va fi greu, dar fiind mai cu seamă concepţia cu totul alta a birocratismului ce a funcţionat până acum în aceste părţi, faţă de concepţia înaltă şi conştientă ce trebuie să aibă fiecare funcţionar judecătorească, care va trebui ca din biroul său să facă „altar“, din funcţiune „misiune“ şi din funcţionar „misionar“.

Ridicarea stărei intelectuale şi morale a funcţionarului, depinde numai de grija şi sollicitudinea cărmuitorilor Statului şi a şefilor respectivi, prin asigurarea unei existenţe demne şi scoaterea din grija zilei de mâine şi a atâtor tentaţiuni.

Pentru pregătirea funcţionarilor judecătoreşti cu cunoştinţele necesare funcţiunii lor, trebuie ca pentru întreaga ţară să se adopte „cursurile de impiegaşi“, ce se ţineau în Ardeal pe lângă fiecare Curte de Apel, reorganizându-se pentru a da un real folos şi Statul va fi recompensat de cheltuielile ce le va face cu aceste cursuri, prin aceea că fiecare cursist va deveni un conştient funcţionar.

Felul de corespondenţă cum şi lucrările de birou şi cele de şedinţă trebuiesc făcute şi redactate în stilul specific românesc, consacrat ca atare în întreaga Românie, spre a nu mai da loc la diferenţiere de lucrări dela o provincie la alte, aşa că un funcţionar oricât de versat ar fi într'o provincie, nu ar putea corespunde — la început — în totul aşteptărilor ce se se pun în el, la altă provincie.

În Vechiul Regat, funcţionarii greşierului aveau cunoştinţă generală şi amănunţită despre toate lucrările de birou, puţând lucra în orice cancelarie, pe când în Ardeal cu felul de separaţie al muncii, se găsesc funcţionari îmbătrâniţi în serviciu cari nu cunosc decât o singură ramură a cancelariei şi cari n'au făcut dela intrarea în serviciu până acum decât un singur fel de serviciu. — Astfel avem directori şi

prim-directori de birou cari deși au salariu de grefieri și ajutor de grefă de Curți și Tribunale, cu toate acestea nu știu redacta lucrările de ședință, din cauza lipsei cunoștințelor necesare și de aceea vedem grefieri făcând pe împiegații registratori, arhivari, etc., iar împiegații făcând pe grefier, ceea ce este contrar legii.

Modul meticulos și greoi cu care se face rezolvarea unei lucrări — specific temperamentului foștilor stăpânitori — nu corespunde temperamentului latin al românului, care este mai vioi, mai rezolut și mai concis.

Unele instanțe judecătorești din Ardeal în tendința de unificare, au introdus în cancelarie, felul românesc de a se lucra, armonizându-l cu procedurile și legile în vigoare și am avut satisfacția de a constata, că fără a atinge legile existente și chiar ușurând serviciul, s'a dat un caracter românesc acestor cancelarii, cari au adoptat registrul de intrare, eșire, etc., iar dosarele fiind cusute melodic și frumos, în locul legăturilor cu sfoară peste mijloc ce exista,

După cum am semnalat și într'un articol precedent, despre inferioritatea — în cele mai multe cazuri, — a grefierilor din Ardeal și cunoscând bine stările din Ardeal — pot spune cu toată siguranța că acei „oameni noi“ ce ne trebuiesc la importanta epocă ce se înscrie în analele *Justiției Române*, — nu se vor găsi în număr suficient în Ardeal, ci va trebui să se facă apel la „preșoșii auxiliari“ din Vechiul Regat, cari nu vor fi atrași decât prin:

1. Acordarea unei prime de existență peste salariul și accesoriile ce le are în grad echivalent și

2. Grefierierilor și ajutoarelor de grefă dela Curți și Tribunale cari vor veni în aceste timpuri de muncă și îndrumare nouă, să li se recunoască după o funcțiune de 5 ani în Ardeal, dreptul de apărători, ca o recompensă pentru munca și privațiunile ce li se cer. — Natural că selecționarea acestora se impune a fi cât mai amănunțită.

Rezemând cele de mai sus expuse, cred că odată cu înființarea secțiunilor la Tribunalele și Curțile din Ardeal, pe lângă numirea personalului necesar bunului mers al acestor instanțe se va introduce și felul de a se lucra în stilul și forma românească, cu registratura și corespondența vechiului regat, afară de registrul de eșire care cred că ar putea fi modificat, găsindu-se o modalitate mai simplă și mai ușoară.

Se impune deasemenea că atât jurnalele, incheerile, procesele verbale, cărțile de judecată, sentințele, deciziunile și ori ce alte acte judecătorești să fie redactate în stilul și forma românească, deoarece *vechiul regat, care e sâmburele întregii națiuni*, își are literetura sa proprie, arta sa, istoria sa, care este a întregii națiuni, căci a demonstra altfel nu este nici logic și nici românesc.

Oradea, la 9 Noembrie 1925.

C. T. Vior

Apel. Reînnoim apelul ce am adresat On. instanțelor judecătorești din „Ardeal“ să ne trimită spețe judecate spre a fi publicate în extenso sau în rezumat de revista noastră. Pe unele le vom însoți de adnotări după importanță. Repetăm, că munca revistei noastre de unificare legislativă este în principal scopul ca să ne obișnuim ca în regiunea de drept al Ardealului să interpretăm singuri și fără indicații din afară legile streine rămase încă în vigoare aci.

JURISPRUDENȚA

Trib. Oradea-Mare

Sent. Nr. 7368—924.

Ardeal. Acțiuni principale și cereri de intervenție înaintate verbal la judecătoria de ocol. Lipsa condițiilor formale. Valabilitatea acțiunii posesorii de repunere sumară. Condițiuni. Camul posesorului cu petitoriul în procedura civilă ungară. Concordat forțat în afară de faliment. Inspector de avere. Dacă are calitatea de a intența acțiuni în justiție și a poseda averea debitorului. Soluție negativă. Vânzarea. Dacă proprietarul vânzător, creditor privilegiat pentru plata preșului, trebuie achitat în timpul concordatului forțat. Soluție afirmativă (Art. 84, 86, 129, 154, 155 și 379 pr. civ. ungară; art. 17, 18, 21 și 23 ordonanța Nr. 4070—1915 a consiliului de miniștri maghiar privitor la concordatul forțat în afară de faliment; art. 3, 112 și 225 din legea ungară a falimentului legea XVII din 1881 (1)).

Adnotare.¹⁾ Dar, după abrogare, cererile în curs erau foarte numeroase și atâția creditori expuși la pierderi în cauzele pendente. Pentru ocrotirea lor, s'a văzut necesară completarea măsurilor de obrogare, fixându-se o cotă minimală. După trei luni dela abrogarea ordonanței, s'a edicat dispoziția ca, în afacerile pendente în cari cota n'a fost încă supusă votului creditorilor, procedura concordatului să nu poată fi continuată, *ci stinsă*, dacă debitorul nu oferă o cotă minimală de 60% din capitalul creanțelor (Deciziunea No. 43219/1925 a Ministerului Justiției, publ. în „Monit. Of. No. 110 din 21 Maiu 1925, p. 5736¹⁾). S'a adoptat deci cota prevăzută de codul comercial român pentru concordatul din cursul falimentului. De sigur că dispoziția, ce trebuia luată cu câțiva ani mai înainte, vine foarte târziu, după ce atâția creditori au fost păcăliți și au suferit pierderi considerabile. Dar cel puțin creditorii ce se vor folosi de ea, vor putea supune: „mai bine mai târziu, decât niciodată“.

Dași măsură salutară, abrogarea ordonanței a nemulțumit pe unii, mai mult pentru motive de oportunitate. Astfel s'a spus că abrogarea a fost bruscă și intempestivă. S'a criticat apoi chiar constituționalitatea jurnalului de abrogare — deși Consiliul de miniștri nu a procedat decât în bazalegii maghiare care îi permitea să ia aceasta măsură — argumentându-se că Constituția română s'ar opune ca un regulament să fie abrogat printr'un jurnal al Consiliului de Miniștri (V.

¹⁾ Vezi Ardealul Juridic No. 18, 19, 20 și 21 din 1925.

²⁾ Valabilitatea legală a acestei deciziuni ministeriale poate fi discutată. În cuprinsul ei nu se citează textul de lege pe baza căruia a fost emisă. Dacă textul este legea V-a din 1916, măsura trebuie luată, nu de Ministerul Justiției, ci numai de Consiliul de miniștri, singurul împuternicit „a fixa normele privitoare la concordatul forțat“. S'ar putea susține că temeiul deciziunii este art. 6 din ordonanța concordatului. Dar această ordonanță a fost abrogată cu trei luni mai înainte. Apoi menționatul articol prevede că Ministerul Justiției va fixa cota minimală în înțelegeri cu Ministerul comerțului, ceea ce nu se poate vedea din decizia menționată.

Onișor „Ardealul Juridic“ No. 7 din 1925). Observația este cu desăvârșir nefondată. Observăm mai întâiu, că ordonanța maghiară No. 4075/1915 nu este *un regulament*, ci un jurnal al Consiliului de Miniștri, care poate fi abrogat tot printr'un asemenea jurnal. Legea maghiară pe care Consiliul de Miniștri s'a întemeiat pentru a abroga ordonanța concordatului este constituțională nu numai din punctul de vedere al Constituției ungare dar și din punctul de vedere al Constituției noastre. Legi similare, cari permit Consiliului de miniștri să modifice și să abroge, nu numai regulamente, dar chiar și legi — avem la noi numeroase. Cităm: legea măsurilor excepționale, legea speculei, legile pentru acordarea termenelor de grație în obligații cu valută superioară, etc. Să persupunem totuș că într'adevăr, legea ungară ar fi neconstituțională. Ei bine, atunci și ordonanța dată pe baza ei este neconstituțională. Ființa ei trebuie considerată ca neexistentă, iar abrogarea ei formală nu înseamnă decât intrarea în legalitate!

Singura critică serioasă care s'a adus abrogării ordonanței — chiar și din partea celor ce au cerut modificarea sau desființarea ei — a fost aceea că, în urma abrogării mulți negustori cinstiți pot fi expuși falimentului, deoarece în Transilvania nu exista nici un mijloc legal de a-l preveni, ca de pildă moratoriul în vechiul Regat. A suprima unicul mijloc preventiv, concordatul extra-falimentar, fără a pune nimic în loc — și aceasta tocmai într'o perioadă de acută criză economică-financiară — este o măsură care poate primejdui nu numai pe debitorii ajunși în pragul falimentului, dar și pe creditorii lor, precum și întreaga viață economică a unei provincii.

Pentru aceea, abrogarea ordonanței a determinat cercurile interesate ca și pe toți juriștii ce s'au pronunțat asupra chestiunii să fie unanimi a cere, dacă nu o reglementare serioasă a concordatului desființat, cel puțin introducerea și în Transilvania a moratoriului preventiv.

Viața economică și comercială a țării prelinde deci și în această privință o grabnică unificare legislativă. cu atât mai mult cu cât de astă dată problema este în strânsă legătură cu epoca anormală prin care trecem. De unde mai înainte de abrogarea concordatului, debitorii Ardealului erau mai favorizați decât debitorii vechiului Regat, căci — în afară de păsurile acordate în obligațiile de valută superioară valabile în toată țara — se puteau bucura și de concordatul preventiv

— astăzi situația e tocmai contrară. Debitorii din vechiul Regat, cari se pot folosi de moratoriu atât înainte, cât și după declararea falimentului, sunt mai favorizați decât ardelenii, cari nu mai au astăzi nici un mijloc pentru evitarea gravelor consecințe ale falimentului. Și totuș cunoaștem o veche pretenție a Constituției care proclamă cu emfază că toți cetățenii sunt egali înaintea legii.

7. *De lege ferenda*. O unificare este deci — și în această materie — imperios necesară.

Trebuie introdus concordatul forțat preventiv în viitoarea legislație unificată?

Am văzut că cele mai multe State europene au adoptat această instituție și că ea a dat roade satisfăcătoare, prelucindeni unde a fost înțelept reglementată. Marea majoritate a doctrinei străine este deasemeni favorabilă concordatului preventiv. La noi, toți juriștii ardeleni — singurii cari în ultimul timp au discutat problema — se pronunță în unanimitate pentru legiferarea instituției. Cităm pe d-nii: profesor universitar *V. Onișor* (loc. cit.), magistrații: *L. Anca* și *I. Runcan* (traducătorii ordonanței concordatului forțat); advocații: *I. Tolciu* (Ardealul Juridic No. 22 din 1924, 1 și 8 din 1925) și *I. Bartha* (Ardealul Juridic No. 16, 17, 18 din 1924).

Legea noastră comercială a admis principiul că pentru preîntâmpinarea falimentului sunt neapărat necesare măsuri preventive, unele în folosul creditorilor (art. 697—700), altele în folosul debitorului (moratoriul). Prin urmare, ideea fundamentală este câștigată. Rămâne de discutat dacă în locul moratoriului nu este mai nimerită introducerea concordatului preventiv. Am văzut că modelul codului nostru, codul italian, care prevedea ca și la noi moratoriul anterior falimentului, l-a înlocuit în anul 1903 cu concordatul preventiv. Noi am rămas însă tot la modelul vechiu, adică la art. 827 italian, trecut astăzi acolo în domeniul istoriei.³⁾

Moratoriul preventiv nu este la adăpost de critice. Astfel s'a spus cu drept cuvânt că moratoriul e periculos, căci, grație lui, debitorul să aibă un activ mai mare decât pasivul, debitorii de rea credință sunt îndemnați a falsifica registrele și a-și prepara probe pentru exagerarea activului. Astfel „mai tot-

³⁾ Dealtfel nu pentru prima oară și nu noi facem cel dintâi constatarea că țara noastră coplind legile străine, nu s'a menșinat în pasul vremii. „N'am urmat — spune d-l *Andrei Rădulescu* — măcar progresele științei juridice în țările de unde luasem noua legislație...; acolo s'au adus importante modificări pe care noi nici până astăzi nu le-am adoptat; în multe privințe suntem departe de modelele noastre“ („Cultura juridică română în ultimul secol“ p. 70).

deuna moratoriul sfârșește prin faliment" spune d-l *M. A. Dumitrescu*, după care rezumăm aceste critice. Înființat pentru a preveni falimentul, moratoriul este deci o măsură ineficace, căci rareori își atinge scopul.

Dacă introducerea concordatului preventiv se va găsi utilă, nu ne îndoiim că se va ține seamă de experiența făcută în Ardeal cu aplicarea ordonanței maghiare și că, viitoarea legiferare nu va cuprinde lacunele arătate. De reglementarea severă, precisă și înțeleaptă a legii, depinde după cum am văzut, însăș reușita instituției.

În acest scop, să ne fie îngăduit a face câteva modeste propuneri: Cota minimală trebuie fixată la *mai mult* de 60%, adică, în orice caz, la mai mult decât cota concordatului falimentar; termenul stipulat pentru plata cotelor să nu treacă de 6 luni; să se pretindă la vot nu numai majoritatea în capital, ci și majoritatea în număr a creditorilor (cfr. art. 848 c. com. rom.); să se interzică un al doilea concordat într'un interval de doi sau trei ani; în loc de „inspector de avere” să se numească ca supraveghietor unul sau mai mulți *dintre creditorii* (cfr. art. 697 c. com. rom.); în sfârșit în ipoteza unei legi care ar admite falimentul și pentru necomercianți, concordatului preventiv să nu se acorde decât debitorilor cari își pot proba activul și pasivul prin o contabilitate ținută în regulă timp de câțiva ani mai înainte.

8. Deși posterior sentinței ce adnotăm, ordonanța concordatului forțat a fost desființată, totuș chestiunile rezolvate în sentință sunt încă de actualitate. Abrogându-se ordonanța, s'a interzis numai primirea pe viitor a unor noi cereri. Cauzele de concordat pendinte la data de 11 Martie 1925, continuă încă a fi rezolvate potrivit normelor acelei ordonanțe, cu unica modificare din 21 Martie 1925. Cum procedura este lentă, iar cererile în curs foarte numeroase, ordonanța concordatului se va aplica încă multă vreme la Tribunalele din Transilvania.

Sentința Tribunalului Oradea-Mare rezolvă mai multe chestiuni privitoare la capacitatea debitorului concordatar precum și la atribuțiile inspectorului de avere. Chestiunea atribuțiilor inspectorului, în ce privește administrarea și posesiunea averii debitorului precum și în ce privește exercițiul acțiunilor în justiție, este delicată. Rezolvarea ei a întâmpinat dificultăți din pricina redacțiunii insuficiente, confuze și neclare a ordonanței ce am analizat. Abrogarea ordonanței este deci —

și din acest punct de privire — binevenită. În sensul soluțiilor date în sentința mai sus, cităm și sentința. No. 6644 din 1924 a Tribunalului Cluj, publicată în rezumat de *Ardealul Juridic* din 15 Maiu 1925 (p. 154)

George P. Docan

Judecător, Tribunalul Oradea-Mare

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

(Judecătorii, Tribunale, Curți de Apel din Ardeal)
Tribunale

Rechiziții făcute în Banat de autoritățile sârbești. Dacă orașul municipiu răspunde de aceste rechizițiuni, în cazul când au fost executate de agenții poliției municipale. În fapt: în timpul ocupației sârbești din Banat, agenții poliției orașului Timișoara, din ordinul prefectului sârb din acea vreme a rechiziționat două autocamioane a reclamantului X, care fiind încărcate cu mobila prefectului au fost transportate în Serbia. X cheamă în judecată primăria orașului Timișoara, pentru a fi despăgubit de rechiziționarea celor două camioane, făcută de poliția municipală a acelu oraș. Tribunalul a respins acțiunea.

În drept. Când puterea ocupantă impune obligațiunile de a i se procura prin rechizițiuni anume obiecte și când de fapt asemenea rechizițiuni s'au și executat de poliția orășenească, comuna nu este ținută a răspunde bănește despăgubirilor ce se reclamă din partea celor păgubiți prin rechizițiune, deoarece comuna — prin prepușii săi agenți ai poliției — n'a lucrat decât ca intermediară, adică numai ca organ de executare a puterii ocupante.

Ocupantul fiind substituit provizoriu în exercițiul suveranității țării ocupate rămâne obligat să plătească rechizițiunile ce le face în teritoriul ocupat.

Dacă păgubiții nu-și vor valorifica drepturile lor la despăgubire pe această cale, au a se adresa Comisiunilor pentru constatarea și evaluarea pagubelor de război, instituite în Ardeal conf. deciziunii Ministerului de Finanțe Nr. 232086—924 (*Tribunalul Timișoara. Sentința Nr. 2661—922 din 20 Mai 1925. Președinte dl C. St. Popescu. Redactor al sentinței dl judecător V. C. Mirică*).

...

Chirii. Sporul. De când se socotește. Dacă lipsa plății sporului când nu e cert și lichid poate duce la aplicarea pactului comisoriu. Potrivit disp. art. 9 din legea chiriilor calculul tuturor chiriilor contractelor de locațiune cari beneficiază de prelungirea legală se face pentru întregul termen de prelungire, luându-se de bază — în această parte a țării — chiria plătită la 23 Aprilie 1914, sau în lipsa acesteia venitul constatat prin rolurile impozitului financiar sau și în lipsa acestuia chiria impozitelor similare.

Deci când instanța de fond pentru stabilirea chiriei a luat de bază chiria ce s'a plătit în anul 1917 prin aceasta a violat legea și deci o sentință dată este casabilă.

Neplata sporului de chirie este deasemenea sancționat de pactul comisoriu expres prevăzut de art. 15. Însă dacă reclamantul nu și-a valorificat dreptul la stabilirea chiriei, după normele indicate prin art. 9, neplata lui nu mai poate atrage sancțiu-

nile pactului comisoriu, deoarece acesta se aplică numai atunci când sporul este cert și lichid și stabilit în conformitate cu legea (art. 38 și urm.). Deci când chirișul printr'o legitimă și justificată nedumirire nu a plătit sporul legal, în lipsa elementelor de apreciere prevăzute de art. 9, neplata integrală a sporului nu mai poate duce la aplicația sancțiunilor prevăzute de art. 15 (*Sentința Nr. 1769-925 a Trib. Sibiu. Președinția dlui dr Ch. Bânda. Judecător redactor al sentinței dl S. F. Petrescu.*)

Calomnie. Elementele ei. Pentru existența delictului de calomnie, în sensul art. 1 din legea XLI din anul 1914 sunt necesare următoarele elemente: 1) a afirma sau a divulga 2) în fața altuia (elementul publicității) despre cineva 3) anumite fapte 4) cari dacă ar adevărate ar putea cauza deschiderea acțiunii penale sau disciplinare în contra acestuia sau l-ar expune disprețului public. În afară de aceasta mai este necesar intențiunea delictuoasă, adică ca infractorul să aibă cunoștință despre imoralitatea sau ilegalitatea actului și cu toate acestea voiește să-l comită, intențiune care urmează a fi examinată în raport cu cunoștința pe care autorul a avut-o despre falsitatea faptelor afirmate și în special cu cunoștința eă nu va putea face dovada de veritate, conform art. 13 și următor din legea XLI-1914, cât și intențiunea de a leza pe calomniat afirmând sau divulgând în fața altuia și a da publicității fapte neadevărate.

Atunci însă când presupusul autor, care este și curator al unei biserici, auzind că fostul curator — pe timpul curatoriei sale — și-ar fi însușit mai multe lucruri și în acest scop se prezintă la vătămat spre a-i cere lămuriri asupra celor aflate din zvon public — anume că ar fi utilizat ferestrele bisericești la care a fost curator în folosul său — din aceasta nu se poate deduce intențiunea de-a calomnia și nici intențiunea de a leza pe vătămat, ci își exercită dreptul său de administrator (*Sentința Nr. 1891-923 din 18 Febr. 1925 a Trib. Sibiu. Președinte dl Sc. Constantinescu, judecător redactor al sentinței dl V. F. Petrescu.*)

Refuzarea acțiunii penale. Art. 527 Pr. p. magh. Art. 527 din Pr. penală în vigoare în Ardeal se referă numai la cazurile în cari judecătorul de ocol are dreptul de a refuza intentarea acțiunii penale, precum și cazurile de declinare de competență rationae materie oel loci (transmiterea afacerii).

Acest articol nu se poate însă aplica atunci când este vorba de sistarea unei proceduri penale pusă deja în curgere și în care o desbatere avusese deja loc — deoarece refuzarea unei acțiuni se face înainte de fixarea termenului de judecată și fără citarea părților (*Trib. Sighișoara. Sentința Nr. 779-925 din 25 Ianuarie 1924. Președinte și redactor al sentinței dl St. Demetrescu, prim-președinte.*)

Chiriș. Competința după dreptul comun și după legea chirișilor. Pentru stabilirea competenței sale, instanța este obligată să examineze acțiunea astfel cum a fost introdusă de reclamant, adică în raport cu starea de fapt și de drept pe care aceasta o expune în cererea de chemare în judecată, instanța, pentru stabilirea competenței, fiind obligată de a statua propria sa competență de jurisdicție numai pe

baza stărei de fapt și drept pe care o arată reclamantul.

Potrivit disp. art. 1 din Pr. civ. Acțiunile cari nasc dintr'un raport de chirie sunt supse jurisdicției judecătorești de ocol fără considerare la valoarea-le-tigiului.

Competința stabilită prin art. 27 din Legea chirișilor se referă numai la litigiile ce isvovesc din contractele prelun-gite în baza legii și nici decum pentru acele cari sunt bazate pe convențiunea banevolă a părților și cari deci rămân mai departe supse dreptului comun.

Deci atunci când reclamantul acțiunea sa și-o bazează pe un contract de locațiune în curs și benevol încheiat, indiferent dacă părții susțin că el este prelungit, judecătoria — față de simpla susținere nu — poate să admită excepția dilatorie și să slingă procesul pe motiv că excede competența sa, ci este obligată, de a ridica în fond și după ce se vor fi făcut dovezile să statueze asupra litigiului. (*Sentința No. 5456/925 a Tribunalului Cluj. Redactor dl. V. Pastea judecător.*)

Ordonanța No. 4420/918. Act scris. Condițiunile pe care trebuie să le întrunească actul scris pentru a opera transferatul de proprietate. Potrivit art. 1 din ordonanța No. 4420/918 aflată în vigoare și pe teritoriul supus jurisdicției Trib. Cluj „pentru ca un act juridic prin care se înstrăinează un imobil să fie valabil este necesar ca acest act juridic să fie conținut într'un document scris“. În sensul acestei ordonanțe actul scris nu este necesar numai pentru dovedirea convențiunii, ci este necesar pentru însăși valabilitatea convențiunii.

Deci pentru ca un document ce s'ar referi la o astfel de convențiune să fie valabil, trebuie ca actul scris să cuprindă toate elementele necesare unui act de înstrăinare și deci când actul se referă la convențiune de vindere cumpărare trebuie ca documentul să cuprindă toate elementele unui act de vindere cumpărare, adică: determinarea varizătorului, a cumpărătorului a obiectului vândut, prețul și modalitățile plății. Lipsă uneia din aceste condițiuni face ca actul să nu poate opera înstrăinarea pe care au voit-o părțile și deci un astfel de act fiind insuficient pentru valabilitatea convențiunii, el nu poate opera transferatul de proprietate. (În acest sens deciziile No. 1513/920, 459/921, 405/921 ale Curiei maghiară).

Potrivit jurisprudenței constante formate în jurul ordonanței No. 4420/918 chiar când unul singur din aceste elemente nu e deajuns de bine precizat, determinarea lui nu se poate face printr'o simplă declarațiune unilaterală a unei singure părți (Decizie No. 3016/921 Curia maghiară). Deci altul ce ar consemna numai o clausă relativ la modul cum se va face plăta obiectului vândut, este nul în sensul ordonanței No. 4420/918 (*Sentința No. 898/15/923 a Trib. Cluj dată sub prezidenția d-lui V. Pastia care a redactat sentința.*)

Curator numit în baza art. 28 punct a din legea XX-1877. Ce acte poate face. Contract de ereditate. Revocabilitatea lor. Din art. 28 punct a, 31, 33 al. ult. și 87 al. 2 din legea XX a anului 1877 rezultă că curatorul unui absent nu reprezintă personalitatea

absentului; activitatea acestuia nu constă decât din acte de pură administrație a averii absentului, fără a avea deci capacitatea să o înstreineze; printr-o convenție de înstreinare făcută în numele absentului este de drept nulă și nevalabilă „chiar dacă pentru aceasta s'a obținut aprobarea ei de către sedria orfanală.

În sensul art. 33 din legea XVI-a anului 1876 contractul de ereditate — în ceea ce privește condițiile formale — numai atunci sunt valabile când sunt făcute cu observarea cerințelor formale prescrise de lege pentru testamentele private scrise, testamentele publice sau pentru testamente, private depuse la notarii publici. Lipsa acestor cerințe atrage de drept nulitatea unor astfel de contracte.

Contractul de ereditate este de natura lui revocabil; chiar stipulată irevocabilitatea, dreptul celui favorizat se reduce la o simplă expectativă cât timp autorul este în viață, acesta putând dispune liber de averea sa prin acte între vii pe lângă contravaloare, adică prin contracte oneroase, fără ca favorizatului contractual să poată ridica vre-o obiecțiune.

Notarea unui asemenea contract în cartea funduară, prin neobservarea principiilor ce guvernează această materie, nu dă un caracter absolut dreptului de moștenire notat și nu restrânge dreptul autorului în libera sa dispoziție, decât cel mult atunci, dacă pe lângă această notare s'ar fi notat și prohibiția de a înstreina și greva (*Sentința Nr. 3674—924 din 25 Mai 1925 a Trib. Lugoj. Președinte G. Chisca; judecător redactor al sentinței V. Alexandrescu*).

Chirii. Obligația proprietarului care cere evacuarea de a da în schimb chiriașului locuința s'v
Art. 19. În baza art. 19 din legea chiriilor, proprietarul care întrunește anumite condiții specificate de acest articol, poate cere să se mute în imobilul proprietății sale, cu condiția de a-l locui el și familia sa, dând în schimb celui evacuat în aceeași localitate, locuința pe care o ocupa — proprietarul acesteia fiind obligat să primească pe chiriașul evacuat.

În sensul acestui articol ca o condițiune esențială obținerii evacuării este ca proprietarul să-și satisfacă îndatorirea de a ceda în schimb celui evacuat locuința pe care o ocupa în localitate.

Deci în cazul când proprietarul imobilului, pentru a priva pe chiriașul evacuat, restrânge obiectul locațiunii pentru a da chiriașului un apartament mai mic de cât ocupa în realitate, faptul acesta trebuie considerat ca un refuz de a da chiriașului locuința ce ocupa. În consecință acest fapt trebuie considerat ca o neîndeplinire a cerințelor art. 19 și deci nici evacuarea cerută de proprietar nu mai este admisibilă (*Sentința Trib. Lugoj Nr. 3328—1924 din 15 Ianuarie 1925. Președinte Hagi Chisca. Judecător redactor al sentinței A. Alexandrescu*).

Schimbar de acțiune. Dacă neplata jumătății din subchirie atrage evacuarea. Art. 15 și 18 al. 3 din legea chiriilor. În cazul când o acțiune de evacuare se bazează pe neplata chiriei (art. 15 și 18 al.

3), iar în cursul desbaterilor reclamantul cere evacuarea și pe motivul că chiriașul i-a ascuns faptul subchiriei, invocarea unui astfel de motiv nu constituie o schimbare de acțiune în sensul art. 188 pr. civ., deoarece prin aceasta reclamantul nu a modificat dreptul pretins prin acțiune, ci numai a expus fapte noi pentru întemeierea lui.

Nici art. 30 din legea chiriilor nu exclude o astfel de modificare, deoarece acest text nu restrânge aplicarea normelor de drept comun relativ la constituirea litigiului, decât în privința procedurii probelor de cari părțile înțeleg să se servească în cauză.

Deși după art. 18 al. 3 din legea chiriilor chiriașul principal este dator să plătească proprietarului jumătate din prețul ce primește de la subchiriașul său pentru încăperile mobilate subînchiriate, însă neexecutarea acestei îndatoriri nu atrage după sine rezilierea contractului principal și deci nu legitimează evacuarea, pentru că în materie de subchirie legea nu sancționează cu pierderea beneficiului ei decât subînchirierile efectuate fără consimțământul proprietarului și cazul când chiriașul principal în înțelegere cu subchiriașul ascund adevăratul preț al subchiriei sau natura ei.

Dreptul proprietarului în cazul subchiriei de camere mobilate, este numai un drept de creanță față de subchiriaș pentru jumătatea subchiriei; această rezultă atât din art. 15 al. ult. care fiind de strictă interpretare nu poate fi întins, cât și din faptul că legea a lăsat să substeie mai departe ca raport contractual între chiriaș cu subchiriaș — care e un raport cu totul independent de cel al chiriașului față de proprietar (*Sentința Nr. 821—925 a Trib. Lugoj. Președinte și redactor al sentinței V. Alexandrescu judecător*).

Arvună, caracterul ei și deosebirea de anticipația de preț. Conform normelor de drept material prin arvună se înțelege ceea ce se dă anticipat la încheierea unei convențiuni ca semn al încheierii convențiunii sau ca o siguranță a executării lui. Rezultă deci că atunci când suma nu servește ca semn al perfectării contractului și nici nu garantează executorietatea lui, sumei anticipate nu i-se poate recunoaște caracterul de arvună, ci trebuie socotită ca un acompt (avans) din prețul de vânzare, care deci în cazul când convențiunea nu se mai extinde nu poate fi nici reținut și nici restituit îndărăpt.

Caracterul de arvună sau de anticipație de preț nu poate rezulta decât din intențiunea pe care părțile au înțeles să o dea plății deja făcute.

Potrivit art. 277 din cod. com. numai arvuna se poate cere îndoită atunci când o parte nu-și execută obligația — nu și obligația de preț, care trebuie restituită ca deșinută fără cauză, în cazul când executarea contractului a devenit imposibilă, indiferent

din vina cărei părți contractante. (Sentința No. 1950/924 din 4 Iulie 1925 a Trib. Lugoj. Președinte V. Alexandrescu, judecător.

Dota ofițerilor. Legea din 1900. Dacă regimul dotal român este aplicabil ofițerilor cari au contractat căsătoria sub imperiul legii din 1900. In fapt unui ofițer domiciliat în Sibiu i se constituie dată la căsătoria sa, în prevederile legii asupra căsătoriei ofițerilor, suma de 30.000 lei în titluri de improprie fărăire. Posterior soțul face cerere Tribunalului, în păstrarea căruia se aflau titlurile, de a i se elibera aceste titluri având nevoie de bani pentru căutarea sănătății soției sale. Tribunalul a respins cererea.

In drept a motivat: Art. 1253 din codul civil român, este aplicabil și în Ardeal în cecece privește dotele ofițerilor deși în acest teritoriu de drept este în vigoare codul civil austriac, deoarece legea asupra căsătoriei militarilor din anul 1900 și aplicabilă tuturor ofițerilor, indiferent de teritoriu de drept, este confecționată sub imperiul codului civil român și dispozițiunile sale sunt în concordanță numai cu acest caz. Deci cu privire la dotele militarilor din Ardeal trebuie conchis că le sunt supuse aceluiași condițiuni de inalienabilitate prevăzute în cod. civil rosu. (condițiuni cari nu există în cod. civ. din Transilvania) și cari deci formează un drept comun tuturor militarilor cărora li s'a constituit dacă în prevederile legii căsătoriei militarilor din 1900.

Instrăinarea fondului dotal nu se poate face fără autorizația justiției, care îndeplinește un rol de protecție. Chiar în cazurile excepționale când legea prevede posibilitatea de instrăinare, justiția are dreptul de a aprecia dacă încuviințarea înstreineși este absolut necesară, s'au dacă nu cumva soții au alte mijloace care să obvină necesităților invocate, interesul fiind conservarea averii dotal. Deci când instrăinarea datei se cere pentru a se face față unor cheltuieli avute înainte de introducerea cererii, justiția este în drept se a refuza aprobarea instrăinării dotei, mai ales atunci, când nu se justifică însăși efectuarea acelor cheltuieli (Decizia No. 2555 924 a Tribunalului Sibiu. Președinte V. F. Petrescu, judecător).

INFORMAȚIUNI

Cu numărul de față revista noastră își termină activitatea celui de al cincilea an de la apariția sa.

Materialul de doctrină și jurisprudențial publicat în cursul anului fiind enorm, pentru a putea fi folosit ușor am fost siliți să cetați de abonați noștri să alcătuiem o tablă de materii alfabetică.

Am și întocmit-o cu prețul a parte ce va reveni după tipărire o vom trimite la cerere odată cu numărul 1 dela 1 Ianuarie 1926.

Numărul exemplarelor din tablă de materii pe 1925 fiind redus rugăm pe toți cititorii revistei cari doresc s'o aibă să ne anunțe la timp.

Anunțăm totodată că pentru anul 1926 și deocamdată prețul abonamentului la revista noastră rămâne neurcat.

Administrație.

Judecătoria mixtă secția cărții funduare Timișoara.
No. 6523/1925. cf.

Extras din publicațiunea de licitație.

In cauza de executare pornită de urmăritoarea soția lui Miksa Tira născ. Eva Ciarkity contra urmăritului Miksa Tira la cererea urmăritoarei cu sistarea termenului de licitație fixată pe ziua de 20 Noemvrie 1925. Judecătoria ordonă licitațiune nouă în baza §§ 176 și 185 din legea LX. din 1881 conform B. 8 asupra porțiunii de proprietate a lui Miksa Tira 1/10 parte din imobilul înscris în cl. a comunei Timișoara Mehala din circumscripția judecătoriei ocolului Timișoara No. 1481 prot. cf. A. I. No. top. 71/2 cu casa No. 889/872 în prețul de 1154 Lei 40 bani cu susținerea dreptului de uzufruct a lui Sima Babits și soția lui Sima Babits Stanka înatabulat sub C. I. pentru încasarea creanței de 7000 Lei capital spese de proces și de executare de 931 Lei 50 bani fixate până acum spese de 202 Lei 50 bani fixate acum pentru cererea de licitațiune:

Licitațiunea se va ține în ziua de 8 Februarie 1926 ore 9 în localul oficial al cf. palatul dicasterial parter ușa No. 20.

Imobilul ce va fi licitat nu va fi vândut pe un preț mai mic de cât jumătate din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în numerar sau să predea aceluiaș delegat chitanța constatând judecătorește, depunerea prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație § 147, 150, 170, legea LX. 1881. § 21 legea XL. 1908.

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat decât cel de strigare este dator să întregească imediat garanția fixată conform procentului prețului de strigare la aceeaș parte procentuală a prețului ce a oferit, § 25 XLI. 1908.

Timișoara, la 7 Noemvrie 1925.

Pentru conformitate:

Dr. Fiala p. m.

Indiscutabil

Judec. cător.

grefier.

8582—1

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Institutul și Autoritățile
 : : Avocați 500 Lei pe 1 an
 : : Magistrați 400 Lei pe 1 an
 : : Un număr simplu 300 Lei pe 1 an
 : : Un număr dublu 20 Lei
 : : Un număr vechiu 35 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
 Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
 unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adfje. Telefon 650

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost Prim-președinte de Tribunal
Avocat din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Bartha Ignat
avocat din Cluj

Boila Romul
Profesor la Universitatea din Cluj

Botez Corneliu
Consilier la Inalta Curte de Casație

Dimitriu Vasile
Profesor la Universitatea din București

Docan P. George
Judecător la Trib. Oradea-Mare

Filipescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Filipescu Ricard
Judecător tribunalul Cluj

Hașieganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Lazar Aurel
Fost ministru, Avocat Oradea-Mare

Maria Alexandru
Prim președintele Curtii de Apel
Timișoara

Mavrocordat Nicolae
Cons. la Curtea de Apel din Tg-Mureș

Micșa Pompei
Prim președintele Curții de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Judecător la Trib. Cluj

Pop Alexandru
Procuror General pe lângă
Curtea de Apel din Cluj

Popp Romulus
Prim președintele Curții de Apel
Târgul-Mureș

Porușiu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Pranongescu Stefan
Judecător la Trib. Sibiu

Radu Iorgu
Profesor la Universitatea din Cluj

Sfetcu Emilian
Judecător șef la ocolul Mercurea-
Sibiului

Stăncescu Stefan
Prim președintele Curții de Apel
Oradea Mare

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Xantopol Constantin
Fost magistrat, Avocat din Cluj

Director și redactor responsabil: **Vasile M. Dimitriu** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

SUMARUL:

- Răspuns „Criticăi unei Critici” de **Dr. I. Tolciu**
avocat din Cluj.
- Discuțiuni în jurul legii flagrantelor
delicte de **Dr. Nistor**
Procuror Trib. Cluj.
- Despre instituirea „Instanței Mi-
norilor” de **Carol Nesselrode**
Jud. Trib. Oradea-Mare.

- Unificarea lucrărilor în instanțele și
grefele judecătorești în Ardeal de **C. T. Vior.**
- Jurispr. Trib. Oradea-Mare cu o ad-
notare (line) de **G. Docan**
Jud. Trib. Oradea-Mare.
- Rezumate de Jurisprudențe Stabileite
de Instanțele judecătorești din Ardeal.

„ZEUS“

magazin de stoje

Cluj, Str. Reg. Maria 34.
Mare depozit de
postavuri si stofe

Oferim prompt cu prețurile cele mai ieftine glazură
de plumb verde și roșu (în bucati sau măcinat).

4487

Piatră vânăta, Calaică, Acid
sulfuric, Sare de Glauber, Sare
amară, Bisulfid de carbon
(pentru viticultură)

CORVIN

Societate română pt. comerțul și
industr. chimică și de metalurgie

Cluj, Piața Ștefan cel Mare 4 / Telefon 4-31

Maurițiu Bergner

pielărie engros

Cluj, Strada Regina Maria No. 18

Telefon 3-40

4483

S z e s z á k

fabrică de
trăsuri și
caroserii de
automobile

Cluj, Calea
Reg. Ferd. 90.

BANCA GENERALĂ A ȚĂRII ROMÂNEȘTI

Capital statutar
150,000,000 lei
Emis și vărsat 60,000,000
rezerve 48,000,000 lei.

Sediu central

București, Str. Lipscani 10.
SUCURSALE: Brăila, Brașov, Cluj, Constanța,
Craiova, Galați, Giurgiu Oradia-Mare, Ploesti, Sepsil-
Sân Georgiu, Turnu-Măgurel Bănci afiliate:
Banca Basarabiei Chișinău cu,
sucursale în Bălți, Bender, Ismail Soroca, Cetatea
Albă și Călărași. — Face orice operațiuni de bursă

Czink

VĂPSEȘTE, CURĂȚĂ

Cluj, Strada Gen. Poetaș 5

Eugen Szabó

depozit de
moda pentru
dame

Cluj Calea Regele Ferdinand No. 5.

Telefon 4-79.

Telefon 4-79

Magazin de Candelabre pentru Ardeal S. A.

Cluj, Calea Regele Ferdinand No. 11.